2022 m. birželio 7 d., antradienis

P9_TA(2022)0225

ES salos ir sanglaudos politika

2022 m. birželio 7 d. Europos Parlamento rezoliucija „ES salos ir sanglaudos politika: dabartinė padėtis ir ateities uždaviniai“ (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 174, 175 ir 349 straipsnius,

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo ([1]),

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas ([2]),

— atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 15 d. Periferinių jūrų regionų konferencijos (CPMR) Salų komisijos 40-ojo metinio visuotinio susirinkimo galutinį pareiškimą,

— atsižvelgdamas į 7-ąją aplinkosaugos veiksmų programą (AVP) ir joje vartojamas sąvokas,

— atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 16 d. Tarybos išvadas dėl 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos,

— atsižvelgdamas į 2021 m. kovo mėn. paskelbtą Regioninės plėtros komiteto užsakymu atliktą tyrimą „Europos Sąjungos salos: dabartinė padėtis ir ateities uždaviniai“,

— atsižvelgdamas į 2021 m. kovo mėn. paskelbtą Regioninės plėtros komiteto užsakymu atliktą tyrimą „Sanglaudos politika ir klimato kaita“,

— atsižvelgdamas į ekonomikos gaivinimo priemonę „NextGenerationEU“,

— atsižvelgdamas 26-osios Atokiausių regionų pirmininkų konferencijos baigiamąją deklaraciją, pasirašytą 2021 m. lapkričio 18 d. Ponta Delgadoje,

— atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 10 d. Europos regionų komiteto nuomonę „Europos Komisijos ataskaita dėl atnaujintos strateginės partnerystės su ES atokiausiais regionais įgyvendinimo“ ([3]),

— atsižvelgdamas į 2021 m. gruodžio 7 d. Tarybos susitarimą bendro požiūrio į ES taisyklių dėl pridėtinės vertės mokesčio (PVM) tarifų atnaujinimą,

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. gegužės 18 d. rezoliuciją dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo peržiūros ([4]),

([1]) OL L 231, 2021 6 30, p. 60.
([2]) OL L 231, 2021 6 30, p. 1.
([3]) OL C 37, 2021 2 2, p. 57.
([4]) OL C 15, 2022 1 12, p. 2.

— atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 17 d. rezoliuciją „Ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos stiprinimas Europos Sąjungoje: septintoji Europos Komisijos ataskaita“ ([5]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. balandžio 17 d. rezoliuciją dėl suderintų Europos Sąjungos veiksmų kovojant su COVID-19 pandemija ir jos padariniais ([6]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliojo kurso ([7]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 14 d. rezoliuciją „Partnerystės su atokiausiais ES regionais stiprinimas“ ([8]),

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. lapkričio 28 d. rezoliuciją dėl kritinės klimato ir aplinkos padėties ([9]),

— atsižvelgdamas į savo Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto nuomones,

— atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 14 d. Europos regionų komiteto nuomonę dėl tausaus gamtos išteklių naudojimo Vidužemio jūros salose,

— atsižvelgdamas į Regioninės plėtros komiteto pranešimą (A9-0144/2022),

A. kadangi ES salų regionuose gyvena daugiau kaip 20 mln. gyventojų (4,6 proc. visų ES gyventojų); kadangi ES salų gyventojai pasiskirstę maždaug 2 400 salų, priklausančių 13 valstybių narių;

B. kadangi ES salos, susiduriančios su daugybe struktūrinių problemų, jau iš esmės klasifikuojamos kaip Teritorinių statistinių vienetų nomenklatūros (NUTS) 2 arba NUTS 3 lygio regionai;

C. kadangi daugeliu atvejų saloms būdingos įvairios nuolatinės gamtinės kliūtys, tokios kaip mažas dydis, didžiąja dalimi mažas gyventojų tankis, demografiniai iššūkiai, pvz., sezoninis demografinis spaudimas, nedidelės rinkos, dvejopas izoliuotumas (salų ir salyno), sunkios topografinės sąlygos, labai panašios į kalnuotų regionų, priklausomybė nuo jūrų ir oro transporto arba priklausomybė nuo keleto produktų;

D. kadangi demografiniai pokyčiai nedaro vienodo poveikio visoms šalims ir regionams, bet daro didesnį poveikį jau atsiliekantiems regionams ir taip dar labiau padidina esamą teritorinę ir socialinę nelygybę; kadangi kaimo, periferiniuose ir atokiausiuose regionuose, įskaitant salas, labiausiai mažėja gyventojų skaičius ir daugiausia jaunimas ir moterys palieka šias vietoves, todėl jose gyvena vis daugiau vyresnio amžiaus žmonių, o tai gali padidinti socialinės izoliacijos riziką;

E. kadangi salų ypatumai pripažįstami SESV 174 straipsnyje ir kadangi vis dar trūksta konkretaus šio straipsnio taikymo, ypač atsižvelgiant į ES salų teritorijas; kadangi į šiuos ypatumus turėtų būti atsižvelgiama ES politikoje, visų pirma parengiant specialią strategiją, Europos veiksmų planą ir salų politikos darbotvarkę su aiškiai apibrėžtais veiksmų prioritetais;

F. kadangi salų regionai yra palyginti mažiau išsivystę nei jų valstybės narės žemyniniai regionai ir jų BVP vienam gyventojui yra mažesnis nei žemyninių regionų;

G. kadangi trys ES valstybės narės yra salos;

([5]) OL C 390, 2019 11 18, p. 53.
([6]) OL C 316, 2021 8 6, p. 2.
([7]) OL C 270, 2021 7 7, p. 2.
([8]) OL C 117, 2022 3 11, p. 18.
([9]) OL C 232, 2021 6 16, p. 28.

H. kadangi dėl fizinio salų atskyrimo ir jų atokumo nuo žemyninės dalies susidaro papildomi suvaržymai, visų pirma kalbant apie darbo rinką, tvarias transporto jungtis ir judumą, žaliavų ir vartotojų produktų importą, salų produktų patekimą į kaimynines išorės rinkas, švietimą, sveikatos priežiūrą, ekonominę veiklą, vandens ir energijos tiekimą, nuotekų valymą bei atliekų tvarkymo įrenginius; kadangi dėl šio geografinio atskyrimo šiose teritorijose sunkiau vykdyti žaliąją pertvarką siekiant neutralaus poveikio klimatui ekonomikos;

I. kadangi siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio teisingumo ir atsparumo labai svarbu visiems žmonėms, įskaitant retai apgyvendintose kaimo ir atokiose vietovėse bei salose, kuriose mažėja gyventojų skaičius, gyvenančius žmones, užtikrinti vienodas galimybes pasinaudoti kokybiškomis ir įtraukiomis įgūdžių ugdymo, kvalifikacijos kėlimo ir persikvalifikavimo priemonėmis, taip pat prieiga prie informacijos apie įgūdžių išteklius, konsultavimą, švietimą ir profesinį mokymą;

J. kadangi pagal SESV 349 straipsnį atokiausiems regionams, kurių dauguma yra salos, ES turi patvirtinti konkrečias priemones, kuriomis siekiama šiems regionams nustatyti ES bendrų politikos krypčių taikymo sąlygas, skirtas, pirmiausia, tokioms sritims kaip muitų ir prekybos politika, fiskalinė politika, laisvosios zonos, žemės ūkio ir žuvininkystės politika, žaliavų ir būtino vartojimo prekių tiekimo sąlygos, valstybės pagalbos bei paramos iš struktūrinių fondų ir pagal horizontaliąsias Sąjungos programas gavimo sąlygos; kadangi konkrečiomis priemonėmis visose šiose srityse padedama stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę ES sanglaudą;

K. kadangi COVID-19 pandemijos metu sezoniniams ir komandiruotiems darbuotojams dažnai trūko pagrindinių sveikatos priežiūros paslaugų, tinkamo būsto, asmeninių apsaugos priemonių ir pakankamos informacijos; kadangi jie dažnai neturėjo tinkamų arba jokių galimybių priimančiosiose valstybėse narėse naudotis socialinės apsaugos sistemomis, įskaitant nedarbo išmokas dėl ligos ir trumpalaikio nedarbo sistemas; kadangi darbuotojų judumas labai priklauso nuo turimų transporto priemonių, o tai ypač paliečia darbuotojus iš salų ir atokiausių Sąjungos regionų;

L. kadangi ilgalaikiai socialiniai, ekonominiai, aplinkos ir kultūriniai COVID-19 krizės padariniai Sąjungos salų teritorijose kelia ypač didelį nerimą ir kadangi gaivinant Europos ekonomiką negalima aplenkti salų ir neturi atsirasti naujų regioninių skirtumų; kadangi COVID-19 krizė parodė, kad salų ekonomika labai nukenčia dėl tokių įvykių;

M. kadangi dažnai aukštas nedarbo lygis salose, kuris paprastai yra didesnis nei žemyninėje dalyje, dar labiau padidėjo dėl COVID-19 krizės, o tai ypač paveikė jaunimą;

N. kadangi saloms ir atokiausiems regionams pirmiesiems tenka patirti klimato kaitos poveikį: kylantį jūros lygį ir didėjančią pakrančių eroziją, jūrų ir vandenynų atšilimą bei rūgštėjimą, dažnėjančias ir didesnio masto gaivalines nelaimes, pvz., ciklonus, ugnikalnių išsiveržimus, miškų gaisrus ir smarkias audras, potvynius, sausras ir dykumėjimo problemas, kurios gali neigiamai paveikti žemės ūkį ir maisto tiekimą ir gali sukelti įvairių formų ekonominę, socialinę ir aplinkos žalą; kadangi jie gali tapti puikiomis įvairių ekologinės pertvarkos procesų laboratorijomis ir daugelis jų siekia energetinio savarankiškumo naudodami atsinaujinančiuosius energijos išteklius;

O. kadangi salos turi daug privalumų, kuriuos reikia geriau išnaudoti;

P. kadangi saloms būdinga išskirtinė biologinė įvairovė ir turtingos ekosistemos; kadangi salų ekosistemoms ypač didelę grėsmę kelia klimato kaita ir jas reikėtų apsaugoti;

Q. kadangi daugelyje salų vidinės vietovės ekonominės plėtros ir paslaugų prieinamumo požiūriu atsilieka nuo pakrančių regionų;

R. kadangi salų žemės ūkio valdoms, kurių dauguma yra mažos, trukdo jų atokumas, izoliuotumas ir aplinkos sąlygos, priklausomybė nuo energijos tiekimo iš žemyninės dalies, ribota gamybos įvairovė, nulemta vietos ir klimato sąlygų, ir didelė priklausomybė nuo vietos rinkų, taip pat klimato krizės, aplinkos būklės blogėjimas, biologinės įvairovės nykimas ir pagrindinės infrastruktūros, pvz., kelių, vandens tiekimo, atliekų tvarkymo, skaitmeninės ir sveikatos priežiūros infrastruktūros, trūkumas; kadangi šie struktūriniai sunkumai dažnai paaštrėja dėl to, kad nėra visapusiškai išvystytų visuotinės svarbos paslaugų;

S. kadangi salos, visų pirma atokiausi regionai, yra labai pažeidžiamos socialinių ir ekonominių krizių, taip pat gaivalinių nelaimių, pvz., ekstremalių meteorologinių reiškinių ir ugnikalnių aktyvumo, atžvilgiu; kadangi salos dėl savo geografinės izoliacijos ir sunkumų gauti pagrindinių išteklių iš žemyninės teritorijos, pvz., kuro ar vandens, yra labiau veikiamos tokių reiškinių kaip COVID-19 pandemija, dėl kurių ūkininkams kyla ypatingų sunkumų; kadangi Sąjungos salų teritorijose aptinkama 80 proc. Europos biologinės įvairovės, jose gyvena daug Europos žemyno endeminių rūšių ir jos gali būti prieglobstis rūšims, kurioms gresia išnykimas, jos taip pat yra gyvybiškai svarbios migruojančių paukščių, žinduolių ir bestuburių žiemojimo, sustojimo ar rinkimosi vietos ir sykiu turtinga kraštovaizdžio ir aplinkos dalis, kuriai reikalinga speciali apsauga;

T. kadangi didelė salų socialinio ir ekonominio vystymosi dalis grindžiama sektoriais, kurie yra labai sezoninio pobūdžio, kaip, pavyzdžiui, yra žemės ūkio ir turizmo srityse; kadangi salų regionų ūkininkai ypatingų sunkumų patiria dėl sumažėjusio konkurencingumo dėl to, kad jie turi padengti dideles transporto išlaidas ir negali pasinaudoti masto ekonomija, nes daugelyje salų žemė yra ribotas išteklius; kadangi visos ES salos turės laikytis strategijos „Nuo ūkio iki stalo“, nes ji yra esminė Europos žaliojo kurso dalis siekiant sukurti sąžiningas, sveikas ir aplinką tausojančias maisto tiekimo sistemas; kadangi šie regionai gali atsidurti itin nepalankioje padėtyje dėl konkurencijos su ES nepriklausančiomis valstybėmis, kurios dažnai nesilaiko tų pačių aplinkosaugos ir maisto saugos standartų ir kurių darbo sąnaudos yra daug mažesnės;

U. kadangi strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ poveikis ES žemės ūkio gamybai gali turėti rimtų pasekmių šiuose regionuose dėl silpno jų konkurencingumo importo iš užsienio atžvilgiu ir problemų, su kuriomis jie susiduria įvairindami savo gamybą;

V. kadangi salų jūrų ir sausumos biologinė įvairovė iš esmės yra endeminė, todėl yra trapesnė; kadangi saloms gali kelti susirūpinimą jūrų ir pakrančių tarša, taip pat peržvejojimas ir neteisėta, nedeklaruojama bei nereglamentuojama žvejyba, kuri daro didesnį poveikį salų aplinkai ir turi labai rimtų pasekmių užimtumui, smulkiosios žvejybos sektoriui ir vietos bendruomenėms;

W. kadangi atokiausi regionai ir salos gali padėti užtikrinti tvarią Europos ateitį tokiuose strateginiuose sektoriuose kaip švarios energijos, biologinės įvairovės ir ekologinio turizmo sektoriai;

Europos Sąjungos salų ypatumai ir specifika

1. pripažįsta izoliuotumą nuolatiniu struktūriniu trūkumu; pažymi, kad todėl būtina kurti integracines strategijas, kurios padėtų saloms spręsti uždavinius ir įveikti kliūtis, kylančias dėl izoliuotumo;

2. primena, jog SESV 174 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga ypatingą dėmesį turi skirti Europos saloms;

3. pabrėžia, kad Europos salos, nors ir susiduria su bendrais iššūkiais, pasižymi skirtingais geografiniais ypatumais ir institucinėmis struktūromis, todėl labai svarbu priimti lanksčius sprendimus, kuriais būtų atsižvelgiama į šiuos ypatumus;

4. apgailestauja, kad ES neturi Europos salų vizijos, ir ragina parengti Europos salų viziją ir tinkamai išnaudoti salų pranašumus;

5. atkreipia dėmesį į tai, kad SESV 349 straipsnyje izoliuotumas taip pat pripažįstamas viena iš sąlygų, ribojančių devynių atokiausių regionų plėtrą, ir kad izoliuotumas jame nurodytas kaip viena iš sąlygų, dar labiau pabloginančių jų struktūriškai pažeidžiamą socialinę ir ekonominę padėtį; primena, kad SESV 349 straipsnyje tiems atokiausiems regionams numatytos specialios priemonės; ragina parengti specialiai atokiausiems regionams skirtą reglamentą dėl bendro rinkos organizavimo, kad būtų atsižvelgta į teritorijų, kurioms taikomas SESV 349 straipsnis, aplinkos, geografinius ir socialinius ypatumus;

6. pabrėžia, kad Europos salų BVP ir išsivystymo lygis yra mažesnis už ES ir valstybių, kurioms jos priklauso, vidurkį;

7. pabrėžia, kad vienas didžiausių salų trūkumų yra jų geomorfologinės ir gamtinės sąlygos; pažymi, kad salos paprastai turi dvejopą ar trejopą natūralų trūkumą – tai yra izoliuotumas, kalnuotas reljefas ir priklausymas salynui;

8. primena, kad dėl izoliuotumo kyla struktūrinių problemų, susijusių su priklausomybe nuo jūrų ir oro transporto – viešosios paslaugos, nuo kurios priklauso salose gyvenančių ES piliečių kasdienybė, – taip pat atsiranda papildomų išlaidų dėl prekių, žaliavų, įskaitant energetikos produktus, ir vartojimo gaminių importo ir eksporto bei keleivių vežimo;

9. pabrėžia, kad salynų atveju dėl dvejopo ar kartais trejopo izoliuotumo šių sunkumų daugėja;

10. pabrėžia, kad salose trūksta gyventojų, visų rūšių žaliavų ir išteklių, ir pažymi, kad daugelyje salų geriamojo vandens ir sanitarijos prieinamumo, ypač visiems namų ūkiams, klausimas yra labai svarbus gyventojų gyvenimui, žemės ūkio plėtrai, energijos gamybai, salos tvarumui ir turistų priėmimo galimybėms;

11. pabrėžia, kad atokumas, susijęs su izoliuotumu, reiškia priklausomybę nuo žemyninės dalies ir žemyninių teritorijų rinkų, ir dėl to didėja tam tikrų paslaugų, pvz., atliekų tvarkymo, ir tam tikrų prekių kainos, ypač mažose ir atokiose salose, kurios yra labai priklausomos nuo importo;

12. pabrėžia, kad salų ekonomika orientuota į pirminius ir tretinius sektorius ir kad dėl pernelyg didelės specializacijos silpnėja ekonominė struktūra, nes ji tampa labiau pažeidžiama nuosmukio ir krizių; yra susirūpinęs dėl ilgalaikių pokyčių, dėl kurių daugelyje ES salų gali būti sukurta vien turizmu grindžiama ekonomika, o tai lemtų sezoninį pažeidžiamumą, pvz., finansinių išteklių skirtumus tarp didelio ir mažo intensyvumo turizmo sezonų; todėl pabrėžia, kad reikia įvairinti salų ekonomiką stiprinant jų antrinius sektorius, kad būtų užtikrinta tinkama pusiausvyra ir įvairi darbo rinka;

13. susirūpinęs atkreipia dėmesį į dabartinį ir ilgalaikį COVID-19 pandemijos krizės poveikį, dėl kurio blogėja ir taip nesaugi ES salų padėtis daugelyje sričių; susirūpinęs pažymi, kad psichikos sveikatos blogėjimas dėl izoliuotumo ir riboto pasirinkimo salų teritorijose yra svarbus nesaugumo veiksnys;

14. pabrėžia, kad daugelyje salų ir atokiausių regionų COVID-19 krizės pasekmės yra dar geriau juntamos nei žemyninėje dalyje, kaip tai rodo smarkiai išaugusios krovininės laivybos kainos, ir kad dėl to dar labiau padidėjo šiems regionams būdingi struktūriniai socialiniai ir ekonominiai sunkumai; pažymi, kad dabartinis kainų didėjimas šiuos sunkumus tik sustiprins;

15. primena valstybėms narėms, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė turi būti naudojama salų ir atokiausių regionų ir labiausiai išsivysčiusių regionų ekonominio, socialinio ir teritorinio išsivystymo lygio skirtumams sumažinti; ragina Komisiją, pateikiant Parlamentui savo peržiūros ataskaitą, nurodyti, ar nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo planuose laikomasi šios nuostatos;

Europos salų problemos ir uždaviniai

Klimato kaita ir biologinė įvairovė

16. pabrėžia, kad salų biologinei įvairovei būdingos unikalios biogeografinės, filologenetinės ir funkcinės savybės, kad salose aptinkama didelė dalis pasaulio biologinės įvairovės ir yra didelių kolonijų, kuriose veisiasi svarbios rūšys, tačiau jos taip pat susidūrė su neproporcingu biologinės įvairovės nykimu; pabrėžia, kad tikslinė regioninė politika ir veiksmai, pvz., labiau koordinuota techninė pagalba siekiant apsaugoti ir atkurti unikalią salų biologinę įvairovę ir išsaugoti ribotus jų

gamtos išteklius, pvz., dirvožemį ir vandenį, yra reikalingi siekiant išsaugoti jų žemės ūkio našumą, visų pirma tvarių tradicinių produktų atveju, ir užtikrinti pragyvenimo šaltinius, kartu padedant pasiekti Europos žaliojo kurso tikslą; ragina Komisiją ir valstybes nares didinti paramą ūkininkams, besiverčiantiems biologinei įvairovei palankia praktika, be kita ko, didinant finansavimą ir bendro finansavimo normas;

17. pabrėžia, kad daugelyje salų yra trapi aplinka ir endeminė jūrų ir sausumos biologinė įvairovė, o turizmo plėtra, ypač kai kuriose Vidužemio jūros salose, dar labiau didina antropogeninį poveikį biologinei įvairovei;

18. ragina saloms parengti tikslinę, tvarią ir veiksmingą regioninę politiką ir veiksmus, kuriais būtų siekiama stiprinti salų gebėjimą apsaugoti ir atkurti savo unikalią biologinę įvairovę, skatinti mėlynąją ekonomiką, orientuotą į tvarų turizmą ir žuvininkystę, ir remti jūros dugno mokslinius tyrimus; ragina Komisiją įvertinti klimato kaitos poveikį saloms;

19. primena, kad salos pirmosios patiria klimato kaitos poveikį, ypač kylantį jūros lygį, jūrų bei vandenynų atšilimą ir rūgštėjimą, didėjantį dykumėjimo poveikį ir gaivalinių nelaimių gausėjimą;

20. ragina Komisiją išnagrinėti poreikį tobulinti Europos Sąjungos solidarumo fondą ir pritaikyti jį prie naujų realijų ir grėsmių, pvz., gaivalinių nelaimių ar klimato kaitos poveikio, siekiant realistiškiau reaguoti į šių reiškinių padarinius;

21. ragina Komisiją skubiai aptarti veikiančių ekstremaliųjų situacijų mechanizmų pritaikymo svarbą, kad būtų galima susidoroti su vis stipresnėmis gaivalinėmis nelaimėmis, tokiomis kaip ugnikalnio išsiveržimas La Palmos saloje (Ispanija) – tai precedento neturinti socialinė ir ekonominė problema, į kurią reikia reaguoti proporcingai padarytai žalai;

22. susirūpinęs atkreipia dėmesį į riziką, susijusią su peržvejojimu ir jūrų bei pakrančių tarša; ragina pagal Paryžiaus susitarimą ir Europos žaliąjį kursą, įskaitant Klimato teisės aktą, teikti konkrečią paramą saloms, nes tai būtina siekiant užtikrinti, kad jos tinkamai prisitaikytų, būtų atsparios ir tinkamai prognozuotų kovojant su klimato kaita ir prie jos prisitaikant; ragina ES salose įgyvendinti priemones, kuriomis būtų kompensuojamas neigiamas socialinis Europos žaliojo kurso poveikis;

23. ragina įvertinti gaivalinių nelaimių rizikos prevencijos strategijas, prisitaikymo prie klimato kaitos priemones ir regioninę politiką, kad būtų išvengta būstų ir infrastruktūros gausėjimo pakrančių salpose arba teritorijose, kuriose galimos nuošliaužos;

Prieiga prie vandens ir vandentvarka

24. mano, kad salos gali tapti labai svarbia tvarumo praktikos laboratorija tokiuose sektoriuose kaip švarios energijos, žiedinės ekonomikos, išmaniojo judumo, atliekų tvarkymo ir mėlynosios ekonomikos sektoriai; mano, kad visų pirma būtina sutrumpinti platinimo grandines, kad būtų sumažintas žaliavų transportavimo metu išmetamas teršalų kiekis ir skatinama žiedinė ekonomika, nes tai labai svarbu siekiant, kad salos taptų konkurencingesnės ir savarankiškesnės;

25. pabrėžia, kad beveik visos salos susiduria su vis didėjančiu aplinkos išteklių, ypač vandens išteklių, trūkumu; atsižvelgdamas į tai ragina Komisiją sutelkti papildomą finansavimą siekiant geriau padėti salų regionams užtikrinti prieigą prie vandens ir vandentvarką ir patvirtinti bendrą salų vandentvarkos politiką;

26. pabrėžia, kad būtina skatinti vandens, visų pirma nuotekų, valymą ir užtikrinti tvarų vandens ciklą; primena, kad vandens gėlinimas dažnai yra brangus ir nėra veiksmingas būdas užtikrinti saloje visą vandens tiekimą; taip pat primena problemas, susijusias su atliekų tvarkymu salų teritorijose, kurios turi ribotus išteklius atliekoms saugoti ir apdoroti, ypač intensyvaus turizmo sezonų metu, kai didėja atliekų susidarymas; be to, pabrėžia strateginį žiedinės ekonomikos vaidmenį, kuris turi būti išplėstas, kad apimtų jūrą teršiančių šiukšlių surinkimą ir ekonominį perdirbimą;

2022 m. birželio 7 d., antradienis

Energetikos pertvarka

27. ragina parengti specialias taisykles ir teikti finansinę paramą, siekiant padėti saloms įgyvendinti poveikio klimatui neutralumo tikslus, atsižvelgiant į papildomas išlaidas, susijusias su tokiais sektoriais kaip energetika ir transportas, taip pat į mobiliųjų technologijų poveikį jų energetikos sistemoms; pripažįsta, kad reikalingos labai didelės proporcingos investicijos kintamai atsinaujinančiųjų išteklių energijai valdyti; ragina į šias išlaidas atsižvelgti pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą teisėkūros priemonių rinkinyje;

28. pabrėžia pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą teisėkūros priemonių rinkinio būtinybę ir jo teikiamas galimybes; tačiau mano, kad konkretus šių teisėkūros priemonių įgyvendinimas turėtų būti vykdomas kartu skatinant ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, kadangi salos priklauso tik nuo oro ir jūrų transporto;

29. ragina imtis konkrečių kompensacinių priemonių, kuriomis būtų kompensuojamas bet koks neigiamas poveikis salų ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai pereinant prie švaresnės ekonomikos ir visuomenės, kuris gali atsirasti dėl salų priklausomybės nuo aviacijos ir jūrų sektorių;

30. mano, kad svarbu vykdyti nuodugnią stebėseną, siekiant užtikrinti, kad salos būtų visapusiškai įtrauktos plėtojant žaliąją jūrų infrastruktūrą; prašo saloms teikti pirmenybę plėtojant infrastruktūrą, kad būtų mažinama oro ir jūrų transporto priklausomybė nuo iškastinio kurso; pabrėžia, kad dėl struktūrinių salų problemų jų piliečiai ir įmonės yra labiau paveikiami kylančių kainų;

31. primena, kad salos dėl savo mažo dydžio ir izoliuotų energetikos sistemų susiduria su dideliais sunkumais energijos tiekimo srityje, nes jų elektros energijos gamyba, transportas ir šildymas paprastai priklauso nuo iškastinio kuro importo;

32. mano, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos, įskaitant potvynių energiją, naudojimui turėtų būti teikiama pirmenybė, nes tai būtų labai naudinga saloms, kartu atsižvelgiant į vietos bendruomenių poreikius, įskaitant salų tradicinės architektūros ir vietos buveinių išsaugojimą; todėl ragina remti įvairių atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrą atsižvelgiant į salų geografinius ypatumus; palankiai vertina salų pradėtas įgyvendinti žaliojo vandenilio programas;

33. ragina visoms Europos saloms nustatyti atsinaujinančiųjų išteklių energija grindžiamo energetinio savarankiškumo tikslą, kuris būtų remiamas reikiamais finansiniais ištekliais ir įgyvendinamas palaipsniui atsisakant iškastinio kuro ir nustatant priemones tvarios ir atsinaujinančiosios energijos potencialui didinti; ragina atlikti papildomus mokslinius tyrimus siekiant, kad jūrų atsinaujinantieji energijos ištekliai būtų prieinamesni ir atitiktų skirtingų jūros baseinų geografines ypatybes;

34. pabrėžia, kad siekiant veiksmingos ekologinės pertvarkos, nepaprastai svarbu stiprinti Europos salų vietos institucijų administracinius gebėjimus ir plėtoti jų, kaip ekonominio, socialinio ir teritorinio konkurencingumo įgalintojų ir klimatui nekenkiančio piliečių elgesio skatintojų, potencialą; primena, kad ši pertvarka taip pat priklauso nuo patikimos mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos ir iniciatyvų, kuriomis plėtojamas vietos suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas, kartu skatinant platesnio masto mokslinių tyrimų infrastruktūros naudojimą salų teritorijose;

35. primena valstybėms narėms, kad į jų nacionalinius pertvarkos planus, kaip numatyta Teisingos pertvarkos fonde, turi būti įtrauktas konkretus kiekvienos jų salos tyrimas ir analizė;

Ekonominis ir socialinis vystymasis

36. pabrėžia, kad svarbu remti Europos salų vietos ekonominę struktūrą, ypač labai mažas įmones ir mažąsias bei vidutines įmones (MVĮ);

37. ragina valstybes nares naudotis „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Europos regioninės plėtros fondo lėšomis, kad būtų skatinamas kokybiškų darbo vietų kūrimas, geresnė profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra ir sudaromos galimybės įsidarbinti regionuose, kuriems gresia gyventojų skaičiaus mažėjimas, ypatingą dėmesį skiriant didesniam moterų dalyvavimui darbo rinkoje; pabrėžia konsultavimo paslaugų, mokymosi visą gyvenimą ir visų amžiaus grupių darbuotojų perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo programų svarbą;

38. ragina imtis neatidėliotinų priemonių siekiant apriboti salų gyventojų skaičiaus mažėjimą, taip pat protų ir įgūdžių nutekėjimą ir gerinti gyvenimo kokybę, be kita ko, gerinant prieinamumą pažeidžiamoms grupėms, remti vietos įmones ir išsaugoti darbo vietas, taip pat spręsti visuomenės senėjimo klausimą; taip pat ragina skatinti salų gyventojams skirtų švietimo, profesinio mokymo, kvalifikacijos kėlimo, novatoriško ir tvaraus verslumo ir užimtumo įstaigų plėtrą, visų pirma orientuojantis į moteris, kurių nedarbo lygis beveik visose ES salose yra didesnis nei vyrų, ir į jaunimą;

39. akcentuoja, kad reikia išplėsti 2021 m. gruodžio 7 d. Tarybos susitarimą atnaujinti ES taisykles dėl PVM tarifų visoms ES salų vietovėms, kai taikytina;

40. primena, kad COVID-19 krizė išryškino daugelio Europos salų silpnąsias vietas, susijusias su sveikatos apsauga; todėl pabrėžia, kad svarbu plėtoti ir gerinti sveikatos priežiūros infrastruktūrą, galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir teikti paramą siekiant skatinti sveikatos priežiūros specialistų įsikūrimą, ypač atokiausiose salų teritorijose;

41. pabrėžia, kad būtina vietos lygmeniu skatinti glaudų švietimo, mokslinių tyrimų ir technologinių inovacijų institucijų, įmonių ir atskirų piliečių bendradarbiavimą, judumą ir keitimąsi žiniomis; todėl ragina Komisiją užtikrinti, kad Europos salų, ypač labiausiai nutolusių nuo žemyninės Europos, gyventojai galėtų visapusiškai ir vienodomis sąlygomis dalyvauti tokiose Europos judumo programose kaip antai „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusas, „DiscoverEU“ ir būsimoji programa „Aim, Learn, Master, Achieve“ (ALMA);

42. primena ES programų, pvz., Jaunimo garantijų iniciatyvos, svarbą; ragina valstybes nares greitai įgyvendinti šią programą, glaudžiai derinant ją su ES fondais, pvz., „ESF+“, kad būtų sprendžiamas nesimokančio ir nedirbančio jaunimo padėties klausimas, ypač daug dėmesio skiriant tiems, kurie gyvena kaimo vietovėse ir regionuose, kuriuose esama gamtinių ar demografinių kliūčių jų darbo rinkose, įskaitant salas, siekiant užtikrinti, kad visi jaunuoliai iki 30 metų gautų kokybišką darbo, tęstinio mokymosi, profesinio rengimo ar mokymo pasiūlymą, galėtų išsiugdyti įgūdžių, kurių reikia norint įsidarbinti įvairiuose sektoriuose, arba jiems per keturis mėnesius nuo darbo netekimo ar formaliojo mokymosi užbaigimo dienos būtų pasiūlyta mokama pameistrystė ar stažuotė;

43. palankiai vertina pastangas didinti Jaunimo garantijų iniciatyvos įtraukumą ir vengti visų rūšių diskriminacijos, be kita ko, jaunimo, gyvenančio atokiose, kaimo ar palankių sąlygų neturinčiose miesto vietovėse arba užjūrio teritorijose ir salų regionuose;

Kultūra

44. mano, kad kultūra ir kultūros sektoriaus plėtra salose yra labai svarbios; mano, kad salų kultūrinis ir kalbinis tapatumas turi būti saugomas ir skatinamas, be kita ko, švietimo įstaigose, nes jis padeda įvairiais lygmenimis stiprinti salas ir visą ES;

45. ragina Komisiją 2024 m. paskelbti Europos salų metais;

Žemės ūkis ir žuvininkystė

46. ragina Komisiją įvertinti, ar reikia priimti reglamentą, kuriuo būtų nustatytos konkrečios priemonės žemės ūkio srityje visoms NUTS 2 ir NUTS 3 lygio saloms, siekiant užtikrinti apsirūpinimo maistu savarankiškumą ir padidinti jų produktų konkurencingumą, nedarant poveikio esamoms priemonėms, pvz., atokiausiems regionams ir saloms skirtoms programoms (POSEI) ir reglamentui, kuriuo nustatomos specialios žemės ūkio priemonės mažosioms Egėjo jūros saloms ([10]);

47. ragina imtis veiksmų, kuriais būtų siekiama sumažinti ekonominį atotrūkį tarp salų vidinių teritorijų ir pakrančių regionų, kuris labai dažnai išlieka salų teritorijose;

([10]) 2013 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 229/2013, kuriuo nustatomos specialios žemės ūkio priemonės mažosioms Egėjo jūros saloms (OL L 78, 2013 3 20, p. 41).

48. pažymi, kad salų žemės ūkio ir maisto produktai yra unikalios kokybės dėl specifinių salų mikroklimato ir topografinių sąlygų; pabrėžia, kad būtina skatinti žemės ūkio produktų iš salų ir periferinių regionų vartojimą pasitelkiant sanglaudos politiką; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares parengti tvarius sprendimus dėl žemės ūkio produktų vežimo tarp daugumos salų ir žemyninės dalies; mano, kad tai padidins konkurencingumą, visų pirma mažųjų salų, ir įgalins smulkiuosius ūkininkus;

49. pabrėžia, kad, laikantis ekologinių reikalavimų ir tinkamai atsižvelgiant į sveiką sausumos ir jūrų aplinką, reikia didinti paramą darniam salų vystymuisi, žemės ūkiui, miškotvarkai ir miškų išsaugojimui, gyvulininkystei, akvakultūrai, tausiai žvejybai, vietos gamybai ir mėlynajai ekonomikai, be kita ko, įgyvendinant Europos bendradarbiavimo programas; mano, kad būtina stiprinti ES paramą žemės ūkio veiklos salose modernizavimui, be kita ko, skatinant tikslųjį ūkininkavimą, siekiant padėti šiems regionams pasiekti Europos žaliojo kurso tikslus;

50. atkreipia dėmesį į tai, kad salų kaimo vietovių vystymosi atotrūkis dar labiau didėja dėl to, kad dauguma salų, neturinčių gyvybingų miestų, negali pasinaudoti miestų finansiniu poveikiu; pažymi, kad dėl to mažėja konkurencingumas, ypač kiek tai susiję su MVĮ pajėgumu įgyvendinti masto ekonomiją;

51. pabrėžia teritorijų planavimo, kurį vykdant sutelkiamas dėmesys į veiksmingą ir efektyvų žemės naudojimą, svarbą;

52. pabrėžia, jog svarbu pasiekti kaimo vietovėse ir atokiose srityse gyvenančius žmones ir užtikrinti, kad kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybės taptų lengviau prieinamos ir būtų pritaikytos žmonėms, dirbantiems žemės ūkio, žuvininkystės, miškininkystės ir kitose srityse šiuose regionuose, taip pat padėti jiems įgyti žaliuosius, skaitmeninius ir visus kitus būtinus įgūdžius, kad ateityje jie galėtų geriau pasinaudoti žaliosios ir mėlynosios ekonomikos teikiamomis galimybėmis, ir suteikti jiems galimybę reikšmingai prisidėti prie aplinkos išsaugojimo;

53. atkreipia dėmesį į tai, kad trūksta tvarių sprendimų, susijusių su žemės ūkio produktų gabenimu tarp daugumos salų ir žemyno bei žemės ūkio produktų eksportu ir importu iš salų ir į jas, ir ragina Komisiją ir valstybes nares remti inovacijų projektus, siekiant į ES salų vystymo planus įtraukti ekologiškesnes jungtis;

54. ragina valstybes nares pasinaudoti visomis turimomis sanglaudos politikos priemonėmis ir nustatyti bei skatinti įvairių sričių Europos politikos ir fondų sąveikos galimybes siekiant didinti apsirūpinimo maistu saugumą ir salų savarankiškumą, be kita ko, skatinant naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir užtikrinti, kad jos būtų visiškai į trauktos į perėjimą prie tvarių žiedinių maisto sistemų ir pažangių kaimo vietovių, taip paverčiant geografines kliūtis galimybėmis; mano, kad ES politikos priemonėmis, įskaitant sanglaudos politiką, skatinant salų vaidmenį tvarioje maisto grandinėje atsirastų papildomų darbo galimybių ir būtų sustabdyta gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija salų regionuose;

55. pabrėžia, kad būtina remti trumpas tiekimo grandines, kuriose būtų užtikrinamas tinkamas atlygis ir nekenkiama aplinkai, ir vystyti žemės ūkio sektorių, kuris pirmiausia būtų orientuotas į didelės pridėtinės vertės tradicinę gamybą, vietos vartojimą ir žaliuosius sprendimus ir padėtų užtikrinti savarankišką apsirūpinimą maistu;

56. pabrėžia, kad reikia toliau įgyvendinti Korko II deklaraciją dėl geresnio gyvenimo kaimo vietovėse, kad būtų apsvarstytos dabartinės problemos ir galimybės, kurių turi Europos salos; ragina į ilgalaikę ES kaimo vietovių viziją specialiai įtraukti atokiausių regionų ir Egėjo jūros salų ypatumus; ragina Komisiją vykdant regioninio planavimo procesus skatinti salų politiką, kad būtų remiamas tvarus žemės ūkis, maisto gamyba, kaimo turizmas, mėlynoji ekonomika ir junglumas, be kita ko, skiriant finansavimą, kuris papildytų Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP), sprendžiant klimato kaitos problemas, saugant biologinę įvairovę, diegiant žiedinę ekonomiką ir pereinant prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos; taip pat ragina Komisiją įvertinti tikrąją izoliuotumo ir dvigubo salynų regionų izoliuotumo kainą, atsižvelgiant į salų regionų, visų pirma atokiausių regionų, pažeidžiamumą ir turtą; mano, kad įgyvendinant ES sanglaudos politiką

reikėtų atsižvelgti į tikrąją salų regionų izoliuotumo kainą, tuo pat metu atliekant ES iniciatyvų ir su salomis susijusių veiksmų poveikio vertinimą, grindžiamą naujausiais ir suderintais duomenimis; pabrėžia, kad ES kaimo vietovių stebėjimo centras sukuria unikalią galimybę rengti tinkamus ir atnaujintus aukštos kokybės duomenis apie salų teritorijas, daugiausia dėmesio skiriant, be kita ko, prieigai prie žemės, sukuriant pagrindus holistinei salų žemės ūkio ir ekonominei plėtrai;

57. mano, kad gyvi gyvūnai ir toliau turėtų būti vežami jūra, atsižvelgiant į didelę kai kurių salų, daugiausia mažųjų, ūkininkavimo sektorių priklausomybę nuo eksporto, nes dėl mažo salų dydžio ir jo nulemto infrastruktūros trūkumo jos negali vežti gyvūnų skerdenų;

58. mano, kad būtina stiprinti ES paramą žemės ūkio veiklos salose modernizavimui, be kita ko, skatinant tikslųjį ūkininkavimą, siekiant padėti šiems regionams pasiekti Europos žaliojo kurso tikslus;

59. vis dėlto pabrėžia, kad, kadangi strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ numatomi dar didesni augalų apsaugos produktų ribojimai Sąjungoje, reikia taip pat atsižvelgti į tropinių ir subtropinių augalų ypatumus atokiausiuose regionuose bei riboti Sąjungos standartų neatitinkančių produktų patekimą į Sąjungos rinkas;

60. mano, kad konkrečiai atokiausių regionų atžvilgiu, ES sanglaudos turėtų būti siekiama, visų pirma: stiprinant SESV 349 straipsnio taikymą, visų pirma konsoliduojant tuose regionuose taikomą Sąjungos *acquis*; išlaikant ir stiprinant programą POSEI ir jos biudžetą, ypač perkeliant ją į kitus nei žemės ūkio sektorius, pavyzdžiui, žuvininkystę, transportą, turizmą ir kt.; taip pat užtikrinant skirtingų sąlygų taikymą atokiausių regionų produktams iš naujo derantis dėl visų ekonominės partnerystės ir laisvosios prekybos susitarimų ir tose derybose visapusiškai apsaugant jautrius žemės ūkio produktus, tokius kaip bananai, pomidorai, cukrus ir pienas;

61. ragina sustiprinti konkrečius BŽŪP mechanizmus, pasitelkiant programą POSEI, siekiant sumažinti atokiausių regionų priklausomybę nuo žemės ūkio ir maisto produktų importo, sustiprinti aprūpinimą maistu ir šių regionų pajėgumus patekti į savo rinkas – tiek jų pačių teritorijoje, tiek kitur Sąjungoje; todėl prašo nuo 2027 m. padidinti programos POSEI biudžetą, siekiant patenkinti augančius poreikius ir vietinės gamybos plėtrą šiuose nutolusiuose ir salų regionuose, patiriančiuose reikšmingas papildomas gamybos sąnaudas;

62. ragina Komisiją išlaikyti 85 proc. ilgalaikio EŽŪFKP bendro finansavimo normą atokiausiems regionams, kad būtų užtikrintas socialinis ir ekonominis šių teritorijų vystymasis ir taip būtų sumažintos problemos, kylančios dėl jų atokumo;

63. prašo, kad būtų reikalaujama griežtai laikytis Europos aplinkos ir socialinių standartų, taikomų tropinės kilmės prekėms iš ES nepriklausančių valstybių, ir kad remiantis dabartiniais srautais būtų nuolat nustatomos kvotos iš šių šalių importuojamiems tropinės kilmės produktams; mano, kad siekiant tikrinti, kaip laikomasi šių sąlygų, turėtų būti taikomi specialiai tam skirti priežiūros ir sankcijų mechanizmai; rekomenduoja importui iš ES nepriklausančių valstybių, ypač ekologiškiems produktams, taikyti atitikties principą;

64. pripažįsta, kad pakrančių regionai ir atokiausi regionai istoriškai priklauso nuo žvejybos ir kad jiems turėtų būti teikiama finansinė parama siekiant įtvirtinti darbo vietas žvejybos sektoriuje ir kurti naujus sektorius bei naujas darbo vietas, ypač mažos apimties žvejybos srityje; ragina valstybes nares įgyvendinti tikslines politikos priemones siekiant apsaugoti esamas darbo vietas, kurti įvairias naujas darbo vietas ir skatinti skaitmeninimą; pabrėžia, kad svarbu užkirsti kelią bet kokios rūšies diskriminacijai darbo rinkoje ir apsaugoti bei remti pažeidžiamas ir nepalankioje padėtyje esančias grupes; pritaria tam, kad Europos struktūriniai ir investicijų fondai būtų naudojami drauge, siekiant sinergijos ir kartu vengiant dubliavimosi;

65. yra labai susirūpinęs dėl fizinės ir psichinės žvejybos pramonėje dirbančių žvejų sveikatos, kuriai dažnai kyla grėsmė ne tik dėl darbo atviroje jūroje pavojingumo, bet ir dėl to, kad naudojami laivai, neatitinkantys dabartinių saugos taisyklių, ir todėl didėja tikimybė patirti su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų, taip pat ir sunkių; todėl ragina kompetentingas institucijas užtikrinti saugias ir deramas darbo sąlygas visiems sektoriaus darbuotojams, taip pat vienodas veiklos ir

sąžiningos konkurencijos sąlygas žvejybos bendrovėms visame pasaulyje nemažinant Europos standartų; ragina valstybes nares teikti tinkamą paramą siekiant gerinti laivyno saugą ir darbo sąlygas, laikantis darnumo aplinkos atžvilgiu reikalavimų ir ypatingą dėmesį skiriant mažos apimties žvejybai, ypač salų ir atokiausiuose regionuose, kuriuose vidutinis laivų amžius yra gerokai didesnis nei pramoninės žvejybos laivų; palankiai vertina Komisijos iniciatyvą siekti susitarimo dėl žvejybos laivų saugos;

Turizmas

66. pažymi, kad turizmo sektorius labiausiai prisideda prie salų regionų ekonomikos augimo pajamų ir darbo vietų požiūriu; todėl ragina Komisiją teikti konkrečią papildomą finansinę paramą tvariam turizmui salose, sprendžiant sezoninio turizmo problemą ir remiant novatoriškus bandomuosius projektus, kuriais siekiama skatinti ekologiškesnius ir skaitmeninius sprendimus, atitinkančius Europos žaliojo kurso tikslus, ir padėti nuo turizmo itin priklausomoms saloms įvairinti savo ekonomiką; taip pat ragina Komisiją sukurti Europos tvaraus turizmo ženklą, siekiant pademonstruoti salų regionų pranašumus ir pastangas šioje srityje;

67. pabrėžia, kad reikia stiprinti tiek integruoto teritorinio vystymo požiūrį į salas, pvz., integruotas teritorines investicijas ir bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą, tiek iniciatyvas, pvz., pažangiuosius kaimus ir Europos skaitmeninių inovacijų centrus salose, siekiant remti tvarų žemės ūkį ir maisto gamybą, ypatingą dėmesį skiriant aplinką tausojančiai praktikai ir darniam kaimo turizmui; akcentuoja, kad svarbu skatinti pažangų energijos ir vandens naudojimą siekiant užtikrinti, kad salos kuo geriau išnaudotų ribotus išteklius;

Galimybė naudotis viešosiomis paslaugomis

68. ragina plėtoti ir tobulinti salų transporto infrastruktūrą siekiant skatinti tvarų transportą ir remti kelių, oro uostų ir uostų infrastruktūros modernizavimą ir žalinimą, kartu užtikrinant socialiai teisingą pertvarką; ypač ragina remti aplinką tausojantį viešąjį ir privatųjį transportą;

69. ragina teikti pirmenybę didesnėms investicijoms į pagrindinę infrastruktūrą, siekiant pagerinti visų namų ūkių prieigą prie geriamojo vandens ir sanitarijos paslaugų;

70. pabrėžia, kad reikia užtikrinti visų salų teritorinį tęstinumą pasitelkiant tvarų jūrų ir oro transportą, griežtai stengiantis išvengti monopolinės padėties, išskyrus atvejus, kai laisvos konkurencijos sąlygomis trūksta reguliarių transporto paslaugų, dėl kurių tenka sudaryti viešųjų paslaugų susitarimus; pabrėžia, kad svarbu mažinti keleivių ir prekių vežimo išlaidas, be kita ko, taikant lengvatinius tarifus nuolatiniams gyventojams, bei užtikrinti sausumos tiltų ir kelių jungčių saugumą ir tinkamumą;

71. ragina Komisiją užtikrinti, kad 2021–2023 m. darbo programa pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę ir Europos bendradarbiavimo programomis būtų prisidedama prie salų teritorinio prieinamumo; pažymi, kad salų prieinamumo gerinimas ir tvaraus transporto jungčių su salomis ir tarp jų plėtojimas yra labai svarbūs jų vystymuisi ir pagrindinių viešųjų paslaugų, pvz., švietimo, sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugų, teikimui; mano, kad tokio pobūdžio patobulinimai neturėtų apsiriboti tik žemynine dalimi arba, kai taikytina, ES valstybėmis narėmis;

72. pabrėžia, kad svarbu, visų pirma atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos krizę, tobulinti sveikatos priežiūros infrastruktūrą, stiprinti telemedicinos ir telepsichiatrijos paslaugas ir gerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą bei galimybes gauti vaistų ES salose;

73. pabrėžia, kad labai svarbu suteikti vienodas galimybes visiems, ir ragina Komisiją bei valstybes nares pirmenybę teikti skaitmeninių įgūdžių trūkumo pašalinimui užtikrinant, kad pažeidžiami regionai, įskaitant kaimo ir atokias vietoves bei skurstančius piliečius, turėtų prieigą prie skaitmeninio švietimo ir mokymo, būtiniausios reikiamos techninės įrangos, visuotinę prieigą prie interneto ir skaitmeninės paramos bei kitų technologinių mokymosi priemonių; pažymi, kad būtina teikti paramą šiems asmenims siekiant ugdyti skaitmeninius įgūdžius, kurie jiems leistų klestėti, taip pat išvengti nelygybės didėjimo ir užtikrinti, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje;

74. pabrėžia, kad skaitmeninimas ir veiksmingas skaitmeninis junglumas saloms yra didžiausias prioritetas, visų pirma siekiant padėti įveikti geografinius sunkumus, su kuriais jos susiduria, ir gerinti skaitmeninių technologijų ir infrastruktūros, švietimo ir mokymo paslaugų, taip pat e. sveikatos, įskaitant telemediciną ir telepsichiatriją, ir kitų esminių valdžios paslaugų, kurios daro teigiamą poveikį verslo strategijoms ir veiklai, teikimą piliečiams ir MVĮ;

75. pabrėžia, kad svarbu išlaikyti skaitmeninę infrastruktūrą, jungiančią ES salas su likusiu pasauliu, būtent skiriant pakankamai Europos lėšų pasenusiems jūriniams kabeliams pakeisti;

76. mano, kad, ypač mažose salose, MVĮ sunku lengvai gauti visą informaciją, susijusią su verslumo skatinimu, įgūdžių ugdymu ir ES finansuojamomis galimybėmis; ragina teikti didesnę finansinę paramą šiuo atžvilgiu, taip pat rengti geresnius informacinius susitikimus, konsultavimo paslaugas ir specialiai pritaikytus mokymus;

Migracija

77. pažymi, kad kai kurios salos susiduria su dideliu atvykstančių migrantų skaičiumi, kartais gerokai viršijančiu vietos gyventojų skaičių, ir kad jos negali suteikti reikiamų apgyvendinimo ir pagalbos priemonių;

78. atkreipia dėmesį į ypatingą ir neproporcingai didelį spaudimą prieglobsčio ir priėmimo sistemoms salose, periferinėse salose ir atokiausiuose regionuose; ragina Europos salų veiksmų plane pripažinti minėtąją prieglobsčio ir migracijos tikrovę, reikalaujančią suderintų Europos lygmens sprendimų, kuriais būtų gerbiama asmens gerovė ir orumas, kartu sprendžiant spaudimo problemą;

Pakartotinis valstybės pagalbos schemų ir priemonių vystymosi stokai mažinti vertinimas

79. ragina Komisiją atlikti valstybės pagalbos, teikiamos ES salose įsikūrusioms įmonėms, apimties analizę; mano, kad, nepaisant Europos Sąjungos ir valstybių narių pastangų, būtina nustatyti, ar salose įsikūrusios įmonės galėjo pasinaudoti tokiomis priemonėmis ir kokiu mastu, ir atitinkamai pakartotinai įvertinti valstybės pagalbos taisykles; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad svarbu teikti lankstesnę valstybės pagalbą oro ir jūrų transporto įmonėms šiose salų teritorijose, atsižvelgiant į visišką salų priklausomybę nuo šių transporto priemonių;

80. ragina ateityje peržiūrėti valstybės pagalbos teisinę sistemą ir atlikti poveikio tyrimus, pagrįstus konkrečiais rodikliais, leidžiančiais įvertinti salų regionų ekonomikos konkurencingumo stoką, taip pat atsižvelgiant į pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio poveikį šioms teritorijoms, ir, kai laikinojoje valstybės pagalbos schemoje numatytos nepaprastosios priemonės baigs galioti po 2021 m. gruodžio 31 d., nustatyti salų teritorijoms specialų ilgainiui mažinamos pagalbos režimą;

81. ragina sukurti „salų“ pakategorę, atsižvelgiant į jų išskirtinius ypatumus, kalbant apie taisyklių, susijusių su regionine valstybės pagalba 2021–2027 m. laikotarpiu, taikymą, ir panaikinti Europos saloms ir atokiausiems regionams *de minimis* viršutinę ribą, kurią viršijus reikalaujama Komisijos leidimo;

82. pabrėžia, kad reikia lankstesnio požiūrio siekiant užtikrinti veiksmingesnį Europos lėšų panaudojimą salų teritorijose ir atokiausiuose regionuose, nepažeidžiant atitinkamų kokybės standartų ir stebėsenos procedūrų;

83. pažymi, kad dabartinė *de minimis* taisyklė Europos salose ir atokiausiuose regionuose riboja konkurencingumą ir kelia jiems sunkumų; mano, kad siekiant sumažinti šiuos trūkumus visoms ES saloms turėtų būti nustatyta išimtis dėl *de minimis* taisyklės viršutinės ribos taikymo; be to, ragina Komisiją patikslinti valstybės pagalbos taisykles siekiant užtikrinti, kad subsidijos izoliuotumui sumažinti būtų laikomos ne valstybės pagalba, o kompensacija siekiant Europos saloms ir atokiausiems regionams sudaryti tokias pačias sąlygas kaip ir žemyniniams regionams;

84. ragina iš naujo įvertinti atstumo (150 km) kriterijų, naudojamą priskiriant salas pasienio regionams, kurie gali gauti finansavimą pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas, vykdomas pagal sanglaudos politikos teritorijų bendradarbiavimo tikslą arba Europos kaimynystės politiką, atsižvelgiant į salų padėtį; mano, kad prireikus nustatyti tam tikrus apribojimus, labiau tiktų salų regionams taikyti tarpvalstybinės teritorijos sąlygą jūros baseino lygmeniu;

Speciali ir saloms pritaikyta Europos politika

85. pabrėžia, kad statistinių duomenų apie salas trūkumas trukdo plėtoti tikslines politikos kryptis; ragina Komisiją įsteigti Europos nepalankioje padėtyje esančių teritorijų institutą, susijusį su SESV 174 straipsniu, kad visais administraciniais lygmenimis būtų renkami patikimi ir suvestiniai statistiniai duomenys, įskaitant pagal lytį suskirstytus duomenis, kurie būtų reguliariai atnaujinami naudojant suderintus kriterijus; ragina Komisiją gerinti statistinių duomenų apie Europos salas rinkimą ir savo pasiūlymų poveikio vertinimuose nustatyti atsižvelgimo į teritorijų aspektus kriterijų, kad būtų galima parengti tikslinę politiką ir įvertinti, kokį poveikį siūlomi teisės aktai turėtų piliečiams ir įmonėms skirtinguose regionuose;

86. pabrėžia, kad šiuo metu ne visoms saloms taikomi teritorijų klasifikavimą reglamentuojantys ES teisės aktai; ragina Komisiją pradėti diskusijas šiuo klausimu siekiant įtraukti salas į bendrą teritorinių statistinių vienetų klasifikatorių ir apsvarstyti galimybę parengti programą, panašią į Europos miestų iniciatyvą, skirtą Europos salų partnerystėms remti, siekiant parengti naujoviškus su salomis susijusių problemų sprendimus ir dalytis geriausia patirtimi bei įgyvendinti piliečiams ir įmonėms naudingus sprendimus;

87. ragina Komisiją atsižvelgti į Europos salų jau atliktus tyrimus dėl kylančių iššūkių ir papildomų išlaidų, susijusių su izoliuotumu, ir parengti tarpdalykines analizes, apimančias salų teritorijų demografinius, geografinius, ekonominius, socialinius ir aplinkos ypatumus, siekiant užtikrinti, kad šie regionai nepatirtų jokios nepalankios konkurencinės padėties, susijusios su jų geografine padėtimi;

88. ragina skirti papildomų biudžeto lėšų siekiant padėti Europos saloms įveikti sunkumus ir skirtumus, su kuriais jos susiduria, ir padengti su Europos salomis susijusias papildomas išlaidas pagal būsimą sanglaudos politiką; siūlo išplėsti salų kontaktinį centrą, sukuriant salų klausimų darbo grupę Komisijos Regioninės ir miestų politikos generaliniame direktorate;

89. ragina Komisiją atsižvelgti į biudžeto paskirstymą pagal BVP vienam gyventojui, siekiant apimti visus skirtumus tarp salų;

Salų paktas ir Europos salų veiksmų planas

90. ragina Komisiją atlikti dinamišką SESV 174 straipsnio vertinimą ir juo remtis nustatant tikrą Europos salų darbotvarkę, taip pat, remiantis šiuo pranešimu, parengti Europos salų strategiją, kuri atitiktų vietos poreikius ir vietos realijas ir kurioje būtų atsižvelgiama į kiekvieno ES jūrų baseino ypatumus; ragina Komisiją atlikti skirtingų salų teritorijų padėčių tyrimą ir apsvarstyti salų strategiją pateikiant konkrečių pasiūlymų;

91. ragina kuo greičiau parengti ir įgyvendinti salų paktą, dalyvaujant pagrindiniams suinteresuotiesiems subjektams, būtent nacionalinėms, regioninėms ir vietos valdžios institucijoms, ekonominės ir socialinės veiklos vykdytojams, pilietinei visuomenei, akademinei bendruomenei ir nevyriausybinėms organizacijoms, remiantis miestų pakto ir būsimo kaimų pakto modeliu;

92. pabrėžia, kad dialogas su salų bendruomenėmis ir tarp jų yra labai svarbus siekiant puoselėti artumą Europos projektui, stiprinti ryšius tarp kultūrų, skatinti domėtis sprendimų priėmimo procesais ir skatinti pačios Europos Sąjungos kūrimą;

o

o o

93. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir valstybių narių nacionaliniams bei regioniniams parlamentams.